

Rolf Czeskleba-Dupont

Ph.D. AUC 1985

Temamøde '*Afbrænding
af biomasse og
alternative muligheder*'

Hvalsø Kulturhus

13.9.2021

Lejre Klimauge

Biomasse, brænderøg + fjernvarme på tilbud

TAK FOR

TILFØJELSEN
TIL LEJRES
KLIMAPLAN
2020-2050

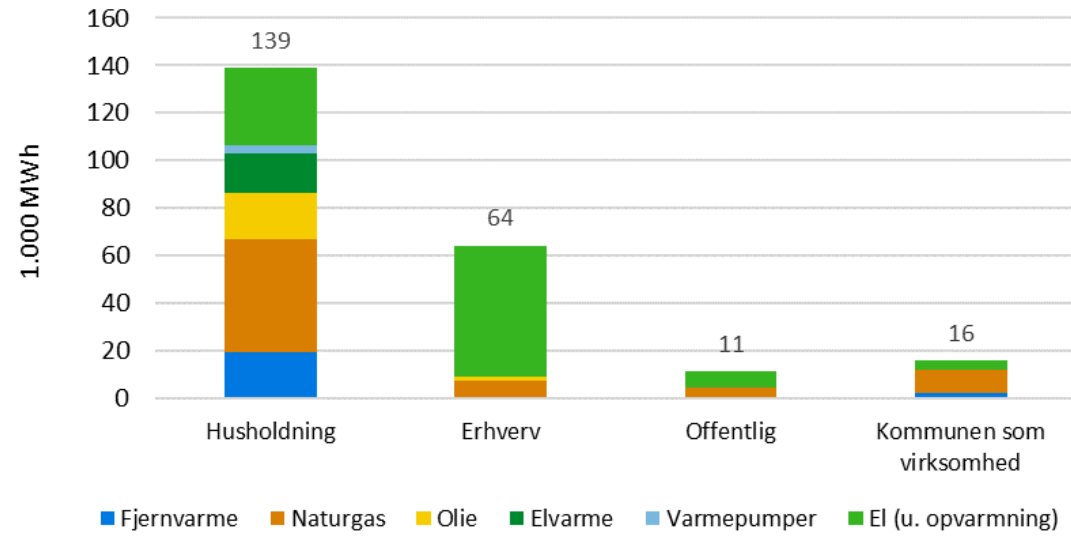
Økonomi-udvalg 17.3.21:

"Et andet forhold af betydning for **Danmarks reelle klimaaftryk er afbrænding af biomasse.** [Den] klassificeres traditionelt som **vedvarende energi.** Der rejses i stigende grad spørgsmål til denne opgørelsespraksis ikke mindst fordi Danmarks **import** af træbiomasse er **25-doblet siden 2000.**"

Dermed åbnes for en kritisk debat.

Hvad indebærer træbiomassens afbrænding **reelt** for klimaet – og for folkesundheden?

Klimaplanen:
energi i
husholdningerne
- uden
brændevne;
mangler mindst
1/3

CO₂ FRA HUSHOLDNINGER: godt 40% fra brændeovne oven i fossile kilder

- Bestand 2017: cirka **7500 brændeovne**, -kedler og pillefyr
- Hvis de i gennemsnit brænder 1 t træ per år => **7 500 t træ afbrændt**
=> **13 750 t CO₂** - oven i 33 000 t fra fossile brændsler

DET SUMMERER SIG, FORDI CO₂-MOLEKYLER FRA FOSSILE KILDER

OG FRA BIOMASSE KAN FORØGE DRIVHUS-EFFEKTEN

ALT AFHÆNGIG AF OMDRIFTSTIDEN (lang ved skovene)

...og TIDEN RINDER UD

- **IPCC-rapport** samt ny viden om Golfstrømmen:
Ethvert ton CO₂/drivhusgasser er et ton for meget, når det slipper ud i atmosfæren (**Badekarret er fyldt op**).
- **Skovbiomasse**: Vi kan ikke vente på, at ny tilvækst af træer ad åre kompenserer for udslippene af CO₂ fra afbrænding. **Kulstof-gælden** skal ikke forøges yderligere.
- Goder der skal beskyttes: **BIODIVERSITETEN** såvel som **FOLKESUNDHEDEN** (**jeg kommer her ind på partikler og dioxin**)

2006: forældet **CO2-dogme** brugt til at afvise forbud mod brændeovne på grund af dioxin

*"De samlede emissioner (af dioxin) kan nedbringes med et **forbud mod afbrænding af biomasse i små anlæg uden røggasrensning**, men i relation til målene om at nedbringe de samlede **CO2 emissioner** vil et sådant tiltag kunne have en uønsket virkning."*

Miljøministeriet 2006, Indberetning til Stockholm/POP-konventionen, Handlingsplan; ansvarlig minister: Connie Hedegaard

Connie Hedegaard undskyldt? Dogmet stammer fra **IPCC guidelines** 2006

- Afbrænding af **al slags biomasse** bogføres med **NUL CO2**
(skal opgøres hos leverandørerne i Langbortistan)
- COP 6 i Haag 2000 **afviste** at biologiske dræn (sinks) skulle ind i klimaregnskabet – tyske regeringsrådgivere var kritiske (WGBU)
- Kyoto 1997: Miljøminister Trittin talte om **SINKSGIVING-DAY**
- Koalition af lande med store skovarealer ville have et **smuthul** i forhold til forpligtende reduktionsmål i Kyoto I (2008-2012)

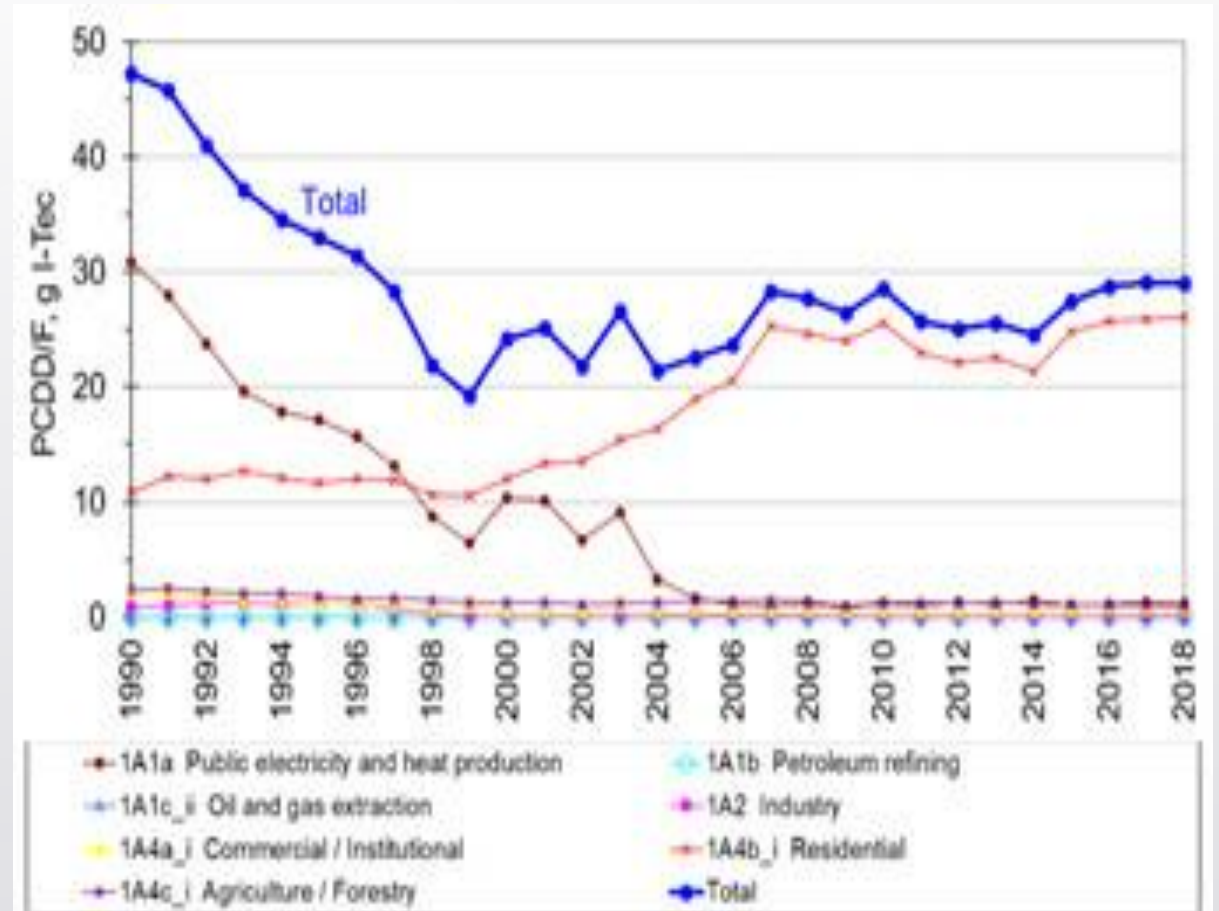
RESULTAT:

Dioxin udledning siden 1990: individuel træfyring tager over - efter affaldsforbrænding (AFA)

2018: 39 % under 1990

Faldet skyldes røgrensning på AFA men husholdningerne øger træfyring og dermed dioxin-udslip – et vedvarende problem.

(DCE SR 424, 2021, s.16)

Dioxinforskning på mindre anlæg: Danske forskere førende sammen med belgiske

- 2001: KRITISKE EKSPERIMENTER med 5 kW brændeovn
- Mod forventning: **HØJERE TEMPERATURER (normal fyring) => MERE DIOXIN**
- **LAVERE TEMPERATURER ('natfyring') => MINDRE DIOXIN;**
- MEN: mere CO (direkte gift), PAH (sod, kræftårsag), lugt m.m.
- **Et vedvarende DILEMMA:**
- **Moderne ovne** kører med højere temperaturer; dioxin som i 2001 **over grænseværdien målt på de høje skorstene af AFA (2017 og 2018)**

DIOXIN-OG PARTIKELMÅLINGER PÅ HUSE I **BRØNDBY 2018 DIVERGERER**

- **MODERNE BRÆNDEOVNE** UDLEDER LIGE SÅ MEGET **DIOXIN** SOM I 00'ERNE
- **RØGKONCENTRATION**: op til ti gange **OVER GRÆNSEVÆRDIEN** FOR INDUSTRIELLE OG AFFALDSANLÆG MED **100 m HØJE SKORSTENE!**
- **PARTIKELMÆNGDEN** er REDUCERET: regeringens argument for udskiftning
- SUNDHEDSSTYRELSEN: **INDÅNDING AF DIOXIN** MINDRE PROBLEM END OPTAG GENNEM FØDEEMNER
- **WHO EUROPE: SAMME** BELASTNING INDENDØRS – f.eks. i arbejdsmiljøet

og I NÆRHEDEDEN AF PUNKTKILDER !

REGERINGENS MODERNISERINGS-STRATEGI ER BYGGET PÅ PARTIKLER

- "**TÆTTERE PÅ: GRØNNERE BYER OG EN HOVEDSTAD I UDVIKLING**", maj 2021
- 3. **Mulighed for forbud mod ældre brændeovne i områder med kollektiv varmforsyning**

*Udover at have en dårligere brændeøkonomi vurderes ældre brændeovne også at udlede helt **op til fem gange så mange partikler** som nye."*

- **INTET om dioxin** - eller ultrafine partikler. Begge dele udgør sundhedsfarer

HISTORIK

Kollektiv varme- forsyning:

naturgas og fjernvarme

- 'Naturgas' (Erdgas) afløser kulgas (Valby Gasværks eksplosion 1961)
- I-landføring Varde **1984** + net over landet

⇒ **NØDVENDIG VARME-PLANLÆGNING** til afgrænsning af hhv.

NATURGAS- OG FJERNVARME-BYER

- **Uden for byerne:** individuel varmforsyning med dispensation for **brænde som såkaldt 'vedvarende energi'** - betegnelsen gælder endnu i EU, men er omstridt (jf. slide 2).

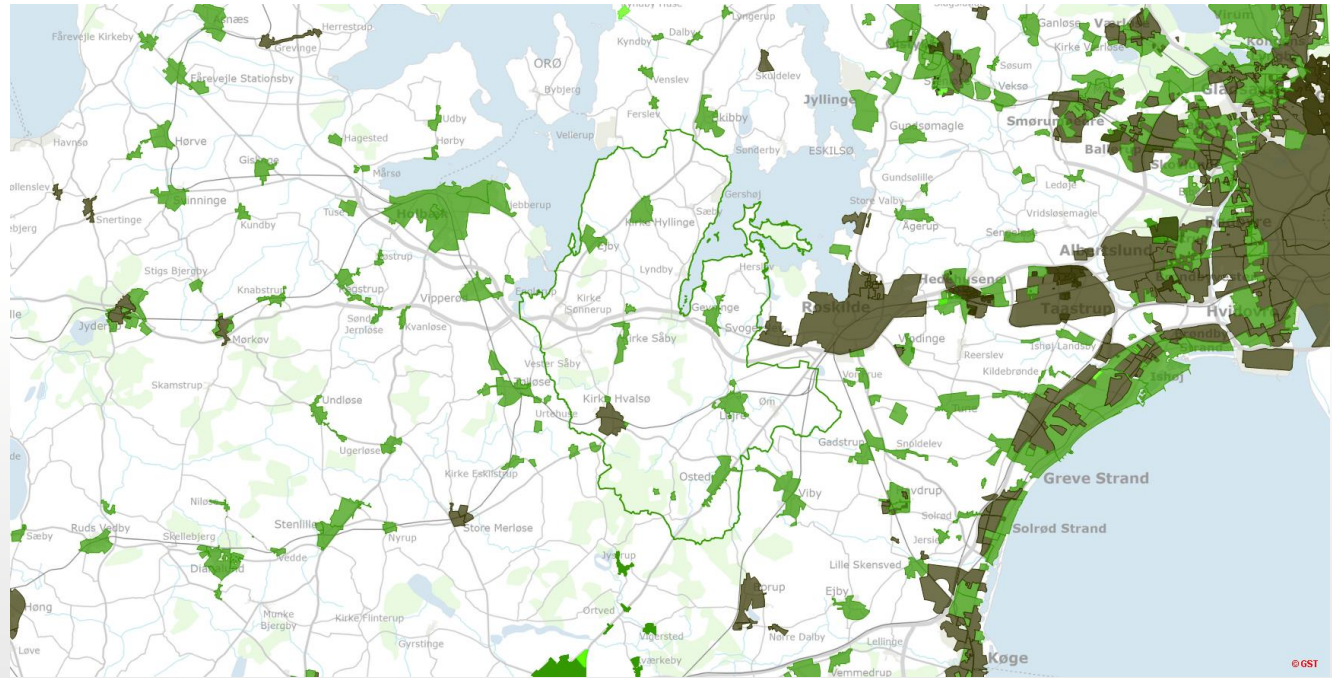

Varmeplanernes område-inddeling i og omkring Lejre

Kr.Hvalsø
fjernvarme

flere mindre byer
naturgas

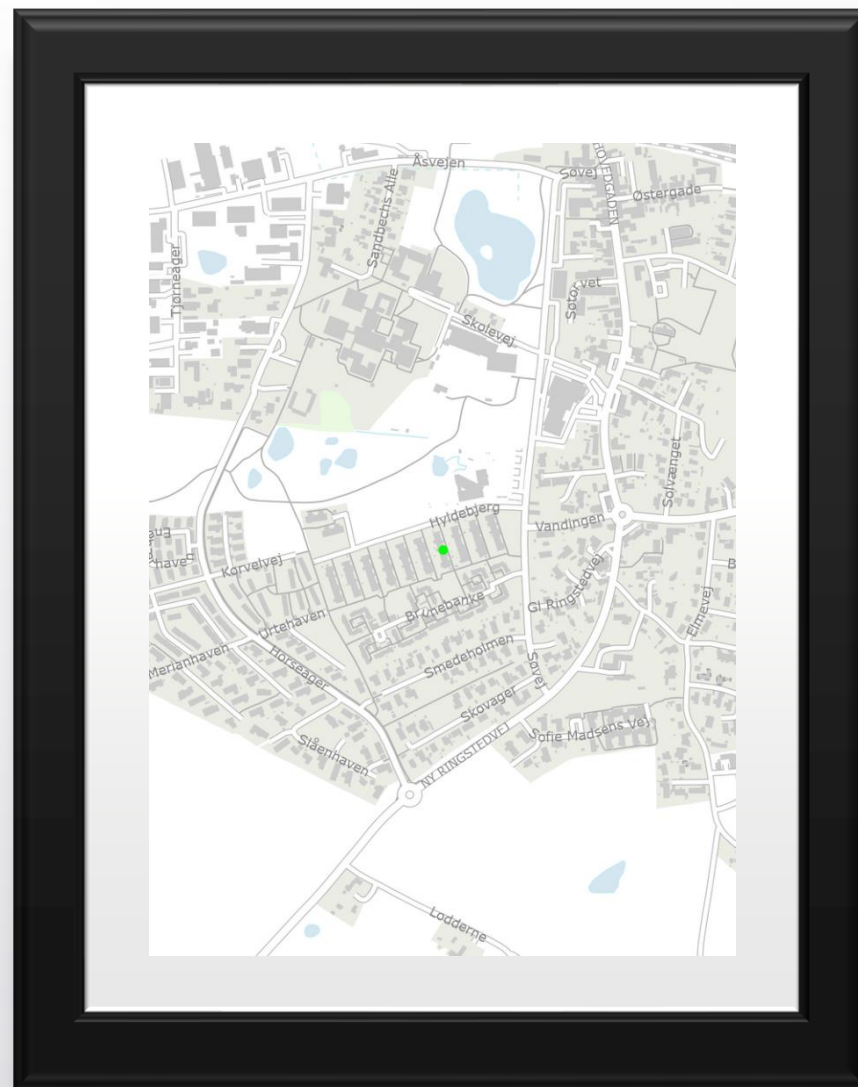

//////
Dupont + Dupont siden 1984
bosat i Hyldebjerg **rækkehus**

Tæt på **Hvalsø Varmeværk** (Åsvejen);
ombygget til **naturgasfyret kraftvarme**

2000: Hyldebjerg skifter fra el- til
fjernvarme, dog med alternativer:
fortsat el-varme; varmepumper; og:
et par **brændeovne med lav skorsten**

2003: Efter lægelig intervention påbyder Hvalsø kommune at **sætte skorstene op**

- EMBEDSLÆGERNE I ROSKILDE AMT til Hvalsø Kommune:

"anbefale(r), at **luftforureningen** med røg fra de lave skorstene i rækkehusbebyggelsen Hyldebjerg bringes til ophør eller kontrolleres, således at den ikke giver anledning til **sundhedsmæssige gener, belastninger eller skader.**"

Begrundelse: "Røgen indeholder bl.a. ofte store mængder **PAH...som kan være kræftfremkaldende**" - og beboerne er tvangsindlagte.

SVÆRT AT OPLYSE OM
BRÆNDERØG OG HELBRED

OPLYSNINGSFORENING OG BOGUDGIVELSE

- Brændeovne – svagt reguleret indtil 2008 (1.bekendtgørelse):
- 2004 over-lokale kontakter
- 2006-8 offentlige møder, bl.a. på Panum-Instituttet og på RUC
- 2009 Solveig C.-Dupont bliver formand for **LANDSFORENINGEN TIL OPLYSNING OM BRÆNDERØGSFORURENING (LOB)**
- 2018 Forlaget CNAS udgiver hendes bog
'Brænderøg og helbred. Fra kilde til krop' – 2. udgave 2020 – nu også som e-bog/pdf => lille udstilling

BOG-
ANMELDELSE

forskningschef
Allan Astrup

KEMIFOKUS

DANSK KEMI,
99, NR.4, 2018

støtter kritikken

debatbog... kræver ikke teknisk indsigt at læse... lige så spændende som en kriminalroman.

(Forfatteren) mener, at politikerne og myndighederne viger udenom den varme grød og sætter deres lid til, at ny brændeovns-teknologi løser problemerne;

men hun dokumenterer, at den... kun ændrer forureningens karakter, så der udsendes færre partikler og mere dioxin.

GOD LÆSELYST!

BOGEN LIGGER FREMME.

ANBEFALINGER i tre trin

1. **Folketinget** bør **straks** give kommunerne lov til at forbyde brændeovne i områder med fjernvarme eller naturgas – uanset alder! (Forhandlinger er i gang)
2. Forbuddet bør dernæst **udvides** til alle naboskaber, hvor folk er **generet** af brændeovnsrøg (over 500 000; i Lejre 16% af befolkningen, se s.117 i bogen)
3. Afbrænding af skovbiomasse bringes til **ophør !**

Det hjælper også på biodiversiteten.

Generelt af lugt fra brændeovn 2013

